

Sag T-109/01

Fleuren Compost BV mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Annullationssøgsmål — statsstøtte — støtte ydet af Kongeriget Nederlandene til gødningsforarbejdningsanlæg — ordning godkendt af Kommissionen for en begrænset periode — støtte tildelt før eller efter den godkendte periode«

Rettens dom (Anden Udvidede Afdeling) af 14. januar 2004 II - 132

Sammendrag af dom

- 1. Statsstøtte — administrativ procedure — Kommissionens forpligtelse til at give de interesserede parter en frist til at fremsætte deres bemærkninger — støttemodtagerens ret til at blive hørt — grænser
(Art. 88, stk. 2, EF)*

2. *Statsstøtte — kommissionsbeslutning — forpligtelse for den medlemsstat, der tildeler støtten, og støttemodtageren til at udvise omhu for at fremkomme med alle relevante oplysninger*
(Art. 88, stk. 2, EF)
3. *Statsstøtte — Kommissionens undersøgelse — ingen bemærkninger fra de interesserede parter — ingen indflydelse på gyldigheden af Kommissionens beslutning — forpligtelse til af egen drift at undersøge forhold, som ikke udtrykkeligt er anført — foreligger ikke*
(Art. 88, stk. 2, EF)
4. *Statsstøtte — kommissionsbeslutning — domstolskontrol — grænser — vurdering af retmæssigheden på grundlag af de oplysninger, som var til rådighed på tidspunktet for beslutningens vedtagelse*
(Art. 88, stk. 3, EF og 230 EF)
5. *Statsstøtte — forbud — undtagelser — støtte, der kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet — Kommissionens skøn — domstolskontrol — grænser*
(Art. 87, stk. 3, EF)
6. *Institutionernes retsakter — begrundelse — forpligtelse — rækkevidde — kommissionsbeslutning om statsstøtte — kommissionsbeslutning, som fastslår, at en støtte, der ikke er anmeldt, er uforenelig med fællesmarkedet*
(Art. 87, stk. 1, EF, art. 88, stk. 3, EF og art. 253 EF)
7. *Statsstøtte — tilbagesøgning af en ulovlig støtte — anvendelse af national ret — støttemodtagernes eventuelle berettigede forventning — beskyttelse — betingelser og grænser* (Art. 87 EF og 88 EF)

1. Kommissionen skal under den undersøgelsesfase, der er omhandlet i artikel 88, stk. 2, EF, sætte de berørte parter i stand til at fremsætte deres bemærkninger.

I denne forbindelse er offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* et egnet middel til at gøre alle interesserede parter bekendt med, at der er indledt en procedure. Denne

meddelelse tilsigter at fremskaffe alle oplysninger fra de pågældende, som kan klarlægge forholdene for Kommissionen med henblik på, hvad denne videre skal foretage sig. En sådan fremgangsmåde sikrer, at de øvrige medlemsstater og de berørte erhvervs-kredse høres.

fald støttemodtagerne, at fremkomme med oplysninger, der godtgør, at støtten er forenelig med fællesmarkedet, og eventuelt at henvise til særlige omstændigheder vedrørende tilbagebetaling af den allerede udbetalte støtte i de tilfælde, hvor Kommissionen har krævet tilbagebetaling.

I proceduren for kontrol med statsstøtte kan andre interesserede parter end den medlemsstat, der har ydet støtten, imidlertid ikke selv forlange en kontradiktorisk drøftelse med Kommissionen, svarende til den, der tilbydes sidstnævnte medlemsstat. Der er i denne forbindelse ingen bestemmelser i proceduren, der giver støttemodtageren en særlig stilling blandt de berørte, idet proceduren ikke indledes »mod« støttemodtageren, hvilket ville medføre, at denne sidstnævnte som sådan kunne påberåbe sig en så udstrakt ret som retten til kontradiktion.

(jf. præmis 40-44)

2. Da beslutningen om at indlede proceduren i henhold til artikel 88, stk. 2, EF indeholder Kommissionens foreløbige tilstrækkelige gennemgang, der fremlægger grundene til, at den er i tvivl om, hvorvidt den pågældende statsstøtte er forenelig med fællesmarkedet, påhviler det den berørte medlemsstat, og i givet

(jf. præmis 45)

3. Selv om artikel 88, stk. 2, EF pålægger Kommissionen at indhente de interesserede parters bemærkninger, inden den træffer en beslutning om statsstøtte, forhindrer den ikke denne institution i at konkludere, at en støtte er uforenelig med fællesmarkedet i mangel af sådanne bemærkninger. Kommissionen kan ikke med rette kritiseres for, at den ikke har taget eventuelle faktiske eller retlige forhold i betragtning, som kunne have været fremlagt for den under den administrative procedure, men som ikke er blevet det, da Kommissionen ikke er forpligtet til af egen drift at undersøge og forestille sig, hvilke forhold der kunne være blevet forelagt for den.

(jf. præmis 48 og 49)

4. Under et annullationssøgsmaal i medfør af artikel 230 EF skal lovligheden af den omhandlede fællesskabsretsakt bedømmes efter de faktiske og retlige omstændigheder på det tidspunkt, da retsakten blev udstedt.

myndigheders skøn med sit eget, men skal begrænse sig til at vurdere, om skønnet er åbenbart urigtigt, eller om det er behæftet med magtfordrejning.

(jf. præmis 90)

Retmæssigheden af en beslutning om statsstøtte skal således vurderes i forhold til de oplysninger, som Kommissionen sad inde med på det tidspunkt, da den vedtog den. En medlemsstat kan således ikke gøre omstændigheder gældende ved en sag for Fællesskabets retsinstanser, som ikke er blevet frembragt under den administrative procedure efter artikel 88 EF.

6. Den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 253 EF, skal tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret.

(jf. præmis 50, 51 og 96)

5. Kommissionen har ved anvendelsen af artikel 87, stk. 3, EF et vidt skøn ved vurderingen af de økonomiske og sociale faktorer, der kommer i betragtning på fællesskabsplan. Fællesskabets retsinstanser kan ikke ved kontrollen med, hvorvidt denne beføjelse udøves retmæssigt, erstatte de kompetente

Kommissionen skal således angive sine grunde for at antage, at den pågældende statsforanstaltning falder ind under anvendelsesområdet for artikel 87, stk. 1, EF. I denne forbindelse påhviler det — selv i de tilfælde, hvor det fremgår af de omstændigheder, hvorunder støtten ydes, at den kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene — i det mindste Kommissionen at angive disse omstændigheder i beslutningens begrundelse.

Kommissionen er imidlertid ikke forpligtet til at godtgøre den faktiske virk-

ning af en allerede ydet støtte. Hvis dette var tilfældet, ville dette krav nemlig føre til en begunstigelse af de medlemsstater, der yder støtte under tilsidesættelse af underretningspligten ifølge artikel 88, stk. 3, EF, på bekostning af de medlemsstater, der giver underretning om en projekteret støtte.

(jf. præmis 119-121)

7. Den kontrol, som Kommissionen skal føre med statsstøtte i medfør af artikel 88 EF, har sit grundlag i ufravigelige principper, hvorfor støttemodtagerne principielt ikke kan have nogen berettiget forventning om, at den støtte, de har modtaget, er lovlig, medmindre den er blevet ydet under iagttagelse af den i nævnte artikel fastlagte procedure. En påpasselig erhvervsdrivende må nemlig normalt være i stand til at forvisse sig om, at denne procedure er blevet fulgt, selv om den pågældende medlemsstat har et sådant ansvar for, at afgørelsen om at yde støtten er ulovlig, at en tilbagekaldelse for støttemodtageren må fremstå som stridende mod redelig handlemåde.

Selv om modtagere af en ulovlig støtte under en tilbagesøgningsprocedure kan modsætte sig tilbagebetalingen under

henvisning til ekstraordinære omstændigheder, der har kunnet skabe en berettiget forventning hos dem om, at støtten var lovlig, kan støttemodtagerne alene påberåbe sig sådanne ekstraordinære omstændigheder, der hviler på relevante nationale lovbestemmelser, inden for rammerne af en tilbagesøgningsprocedure ved en national domstol, og det tilkommer udelukkende de nationale retter at afgøre sagen, eventuelt efter at have anmodet Domstolen om en præjudiciel fortolkning.

Eventuelle falske forhåbninger herom hos myndighederne i den støttegivende medlemsstat, selv om Kommissionen ikke var blevet oplyst herom, kan under ingen omstændigheder påvirke lovligheden af beslutningen om tilbagesøgning. Dersom dette blev anerkendt, ville bestemmelserne i artikel 87 EF og 88 EF blive berøvet deres effektive virkning, idet de nationale myndigheder med udgangspunkt i deres egen ulovlige adfærd eller forsømmelighed kunne ophæve den effektive gennemførelse af de beslutninger, Kommissionen har truffet i medfør af disse traktatbestemmelser.

(jf. præmis 135-137 og 143)